

УДК 619:616.99:636.5:631.115.1(477.53)

© 2010

*Євстаф'єва В.О., кандидат ветеринарних наук,
Клименко О.С., кандидат ветеринарних наук,
Хижня Л.Ю., студентка V курсу факультету ветеринарної медицини
Полтавська державна аграрна академія*

МОНІТОРИНГ КИШКОВИХ ПАРАЗИТОЗІВ КУРЕЙ ПРИВАТНИХ ГОСПОДАРСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук С.М. Кулинич

Аналіз літературних даних та власних досліджень свідчить про значне поширення паразитозів птиці у господарствах різної форми власності. В даній роботі вивчено епізоотичну ситуацію щодо кишкових інвазій курей на території Полтавської області. Копроскопічними дослідженнями встановлено паразитування гельмінтів та найпростіших у курей пташників Зіньківського, Лохвицького, Пирятинського, Великобагачанського та Полтавського районів. Найпоширенішими представниками кишкової паразитофауни курей даного регіону є аскаридії, капілярії, сингамуси, гетеракиси та еймерії, що зустрічаються у вигляді моно- і поліінвазій.

Ключові слова: *кури, поліінвазії, гельмінтози, еймеріози, інтенсивність інвазій.*

Постановка проблеми. Однією з важливих і прибуткових галузей сільського господарства України є птахівництво, оскільки від птиці отримують цінні продукти харчування й натуральну продукцію. До проблем, що перешкоджають повноцінному розвитку цього напрямку господарювання, належать інвазійні хвороби. Це пов'язано зі значним поширенням гельмінтозів та еймеріозів курей. Збудники інвазійних хвороб, локалізуючись в організмі птиці, здійснюють на нього механічний, токсичний, трофічний та інокуляторний впливи. Паразити – внаслідок погіршення м'ясної і ячної продуктивності птахів, зниження життєдіяльності молодняку й навіть його загибелі – завдають цим значних економічних збитків даним господарствам [5, 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких за повідомленнями окремих вчених, паразитарні захворювання посідають третє місце у світі зпоміж хвороб птахів. Висока стійкість екзогенних форм збудників (яйця та личинки гельмінтів, ооцисти та цисти найпростіших) до впливу факторів зовнішнього середовища (перепади температури, висушування) і збереження при цьому впродовж тривалого часу здатності доходити до інвазійної стадії та заражати птицю, визначає прогнозовану тривалість спалахів інвазій [1].

У даний час проблема паразитозів птахів вивчається в господарствах різних частин України. Згідно з літературними даними, в степовій зоні частіше циркулюють аскаридії, капілярії, гетеракиси, трихостронгіліди і райстини. Зі збудників еймеріозу у курей зареєстровано чотири види: *Eimeria tenella*, *E. acervulina*, *E. maxima* та *E. necatrix* [3, 4]

Про значне поширення еймеріозів та нематодозів птахів у господарствах Західної України повідомляють М.В. Глечик та В.В. Стибель. У приватних господарствах Івано-Франківщини автори реєстрували значну ураженість птиці нематодами *Ascaridia galli*, *Heterakis gallinarum* та найпростішими роду *Eimeria* [2].

Епізоотична ситуація щодо паразитофауни курей в господарствах Лісостепу і Полтавської області, зокрема, вивчена недостатньо, тому вирішення цього питання в даному регіоні є надзвичайно актуальним.

Метою роботи були моніторингові дослідження кишкових інвазій птахів приватних господарств Полтавської області.

Матеріали та методи дослідження. Вивчення ендогенних паразитозів проводили в літньо-осінній період в умовах приватних господарств різних районів Полтавської області з дольквою технологією утримання.

Проби посліду (не менше 15 з кожної групи) відбирали з пташників, де утримувалася птиця різних вікових груп і досліджували в умовах лабораторії кафедри паразитології та ветсанекспертизи Полтавської державної аграрної академії. Копроскопічні дослідження проводили методом флотації з розчином нітрату амонію за Г.О. Котельниковим та В.М. Хреновим на наявність яєць гельмінтів та ооцист еймерій.

Результати досліджень. Упродовж літньо-осіннього періоду 2010 року було досліджено проби фекалій від 1231 голів птиці, в яких виявляли яйця сингамусів, гетеракисів, аскаридій, капілярій та ооцисти еймерій.

Поширення кишкових паразитозів курей у Полтавській області

Район	Поголів'я господарств, голів	Інтенсивність інвазії, екземплярів інвазійних елементів у краплі досліджуваної рідини				
		А	Г	К	С	Е
Великобагачанський	150	-	-	1,5	4,4	-
Зіньківський	300	2,1	2,7	1,9	5,6	13,1
Козельщинський	173	4,9	4,6	-	5,4	13,6
Лохвицький	165	4,3	8,2	2,4	10,9	44,1
Пирятинський	155	-	4,9	-	3,8	33,3
Полтавський	288	2,3	-	11,3	10,5	43,7
Всього	1231	2,3	3,4	2,9	6,8	24,6

Примітка: А – аскаридії, Г – гетеракиси, К – капілярії, С – сингамуси, Е – еймерії.

Дослідженнями встановлено значне поширення гельмінтозів і протозоозів птиці. У птахів господарств Зіньківського та Лохвицького районів діагностували аскаридіоз, гетеракоз, капіляріоз, сингамоз й еймеріоз у вигляді моно- та поліінвазій.

У приватних господарствах Полтавського району частіше виявляли яйця *Ascaridia galli* та *Sarilagia* sp.: І становила 2,1 та 11,3 екземплярів в одній краплі, відповідно.

У пробах фекалій птиці Козельщинського району не знаходили яєць капілярій. Не встановлено паразитування аскаридій і капілярій у птиці з Пирятинського району (див. табл.).

У курей господарств Великобагачанського району діагностували лише капіляріоз і сингамоз. Варто зазначити, що лише в господарствах цього району не виявляли ооцист еймерій.

Результати досліджень свідчать про значне

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Волошина Н.О.* Ветеринарно-санітарна паразитологія у сучасному птахівництві / Н.О. Волошина, Д.А. Засєкін // Сучасне птахівництво. – 2007, №1. – С. 14-18.

2. *Глечик М.В.* Моніторинг епізоотичної ситуації щодо кишкових інвазій курей птахівничих господарств Івано-Франківської області / М.В. Глечик, В.В. Сибель / Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб. ІЕКВМ УААН – Х., 2010. – Вип. 93. – С. 113-117.

3. *Короленко Л.С.* Моніторинг гельмінтозів та еймеріозів свійської птиці в господарствах степової зони України та лікувально-профілактичні заходи / Л.С. Короленко, І.І. Коваленко,

поширення гельмінтозно-протозоозних інвазій птахів у господарствах Полтавської області. Видовий склад паразитофауни залежить від віку птиці, ефективності ветеринарних обробок та епізоотичної ситуації регіону.

Висновки: 1. Приватні птахівничі господарства Полтавської області з долівковим типом утримання в цілому неблагополучні щодо аскаридіозу, капіляріозу, гетеракозу, сингамозу та еймеріозу.

2. Інтенсивність гельмінтозної інвазії коливається в межах 2,3-6,8 екземплярів яєць в одній краплі досліджуваної рідини, а еймеріозної становить 24,6 ооцист в одній краплі.

3. Перспективою подальших досліджень є вивчення сезонно-вікової динаміки гельмінтозно-протозоозної інвазії птахів і розробка заходів боротьби.

Т.В. Маршалкіна [та ін.] / Ветеринарна медицина: Паразитологія. – 2010, № 7. – С. 14-16.

4. *Маршалкіна Т.В.* Моніторинг інвазійних хвороб свійської птиці в господарствах Степової зони України / Т.В. Маршалкіна, Г.В. Заїкіна, І.І. Коваленко / Ветеринарна медицина: Міжвід. темат. наук. зб. ІЕКВМ УААН – Х., 2010. – Вип. 93. – С. 271-275.

5. *Новикова І.Н.* Болєзни домашней птицы. – М.: Вече, 2006. – 160 с.

6. *Черткова А.Н., Петров Ю.А.* Гельминты домашних куриных птиц и вызываемые ими заболевания. – М.: Изд-во ВИГИС, 1961. – 340 с.